

ልደት

28 ታሕሣሥ 2008 ዓ.ም. (1/7/2016)

“በጎል ሰከበ በአጽርቅት ተጠብለለ እግዚእ ወመድኅን ቤዛ ኩሉ ዓለም ዮም ተወልደ”

ንባባት: ቲቶ 2:11-14፤ 1ዮሐ 4:1-9፤ ግ.ሐ. 13:16-25፤ ሉቃስ 2:1-14.

ምስባክ:

1. ወአነሂ በኩርየ እረስዮ፤ ወልዑል ውእቱ እም ነገስተ ምድር ወለዓለም አዓቅብ ሎቱ ሣህልዮ። “እነ እውን በኹረይ ክገብሮ እየ ንሱ ኹብ ነገሥታት ልዕል ዝበለ ኹኸውን እዩ፤ ነቲ ዘተስፈኸም ምሕረት ንዘለዓለም ክሕልወሉ እዮ፤ ኪዳነይ እውን ከጽንዓሉ እዮ” መዝ. 89:-27~28።
2. የሓዩ ወይህብዎ እምወርቀ ዓረብ፤ ወዘልፈ ይጸልዩ በዝንቲአሁ፤ ወኩሎ አሚረ ይድኅርዎ “ካብ ሸባ ወርቂ ይህብዎ፤ ኩሉ ጊዜ ምእንትኡ ይጸልዩ፤ በረኽት እግዚአብሔር ድማ ኹሉ ሳዕ ምስኡ ይኹን” መዝ. 72:15
3. ምስለክ ቀዳማዊ በዕለተ ኃይል፤ ብርሃኖም ለቅዱሳን፤ ወለድኩክ እም ከርስሥ እምቅድመ ኮኮበ ጽባሕ፤ መዝ.109:3።

ወዲ ትሸዓተ ዓመት አድኃኖም ካልአይ ክፍሊ እዩ ዝምሃር ኩሎም መሳትኡ ራብዓይ ክፍሊ እናተማህሩ። ቁመቱን ጉብዝንኡን ክተረአእዮ ከሎኻ ዓቢ ወዲ እዩ ዝመስል ግን ድንዝዝ ዝበለን ክምሃር ዝሎልን እዩ። እንተ ኹነ አድኃኖም ኩሉ ጊዜ ተስፋ ዝመልኦ፤ ኩሉ ክገብር ዝደሊ፤ ፍሽኽ ምስበለ ንዝኹነ ጽጉም ክሕግዝ ዝደሊ እዩ። ብኹሎም ደቂ ክፍሉ ዝተፈትወ እዩ ነሩ። ወለዱ አብ መዓልቲ ልደት ብመሳትኡ ቆልዑ አብ ዝግበር ምርኢት ክሕወስ አተባቢዮም። አድኃኖም ከም ናሳ ክዓዩ እዩ ዝደሊ ነሩ እንተ ኹነ ከም ሓላዋይ ማዕጾ ማሕደር አጋይሽ ገሮም። እቲ መራሒ ምርኢት ንአድኃኖም ሓላው ማዕጾ ዝገበሮ ዝኹነ ሰብ ከይአቱ ክኸልክል ኢሉ እዩ። አብቲ ጊዜ ልምምድ ዝገብሩሉ ዝነበሩ እዋን አድኃኖም ንዮሴፍ ከስተውዕለሉ ከይከፍቶ እዩ ተሓቢሩ። ምርኢት ምስተጀመረ ከም አድኃኖም ገሩ ብምሉእ ልቡ ዝተሰናደወ አይነበረን። ዮሴፍ ምስ ማርያም ነፍሰጾር ዝነበረት ማዕጾ ምስ ኳሕኩሐ አድኃኖም ተሰናድዮ እዩ ጸኒሑ። ማዕጾ ፍንቅቕ አቢሉ ቀስ ኢሉ እንታይ ደሊኻ ኢልዎ። ዮሴፍ መሕደሪ ደሊና ኢልዎ፤ አድኃኖም ትርር ብዝበለ ድምጺ አብ ካልእ ድለ መኅደሪ ዝኸውን ክፍሊ የለን ኢልዎ፤ ዮሴፍ ክድንግጸሉ ኢሉ በጃኻ ምእንቲ እዛ ነፍሰጾር ሰበይተይ ማርያም ብጣዕሚ ደኺማ እያ ዘላ እተዕርፈሉ ቦታ የድላያ አሎ ኢሉ ለመኖ። አድኃኖም ጽን ኢሉ ድሕሪ ምስማዕን አኽዓቦ እናአስተንፈሰ አብ ማርያም እናጠመተ እንከሎ ሓደ መጺኡ ቀስ ኢሉ የለን በለዎ ኢልዎ ሽዑ ማርያምን ዮሴፍን ተስፋ ቆሪጾም አብ ካልኦም ክደልዩ ቀሲ ኢሎም ክኸዱ ጀመሩ። አድኃኖም ሱቕ ኢሉ ድሕሪ ምጽናሕ እናነብዐ ደድሕሪኦም ሰዲቡ አይትኺዱ ክፍለይ ክህበኩም እየ ተመለሱ ኢልዎም ይብሃል።

ዘመነ ምጽአት ተወዲኡ፤ አቅዲምና እንገብሮ ምስንዳውን ምቅርራብን ተፈጸሙ ብዓቢ ሓጎስን ክብርን ብዓል ልደትና ነብዕል አሎና። ዝኸረ ልደት መድኃኒና ክርስቶስ ንነፍሲ ወከፍና ዘዘኻክሮ ንኣና ከድሕን ሰብ ዝኾነሉ፤ ስለ ዝኾነ ዝዓበየን ዝለዓለን ብዓል እዩ ምኽንያቱ አምላኽ ኣብ ክርስቶስ መልክዕ ወዲሰብ ዝለበሰሉ ንሰብ ካብ ሞትን ኃጢአትን ክድሕን ዝመጸሉ ስለ ዝኾነ። ኢየሱስ ሎሚ እውን ብዳግም ኣብ ልባትናን ሕይወትናን ክውለድ ይደሊ ኣሎ እሞ ክውለድ ቦታ አልአዶ?

ወንጌል ካብ ሉቃስ ኢና አንቢብና ኣብኡ ብዛዕባ ልደት ኢየሱስ ኣብ ቤተሊሔም ከምኡ ብመላእኽቲ እዚ ዘሓጉስ ዜና ንገሰት ከም ዝተነግረ ኣንቢባና። ሉቃስ ነቲ ዝነግሮ ታሪኽ ሓቂ ከም ዝኾነ ክገልጽ ኢሉ ኣገሰጡስ ቄሳር ንጉሥ እንከሎ፤ ቀሬኔዎስ ኣብ ሶርያ ተሸሙ እንከሎ ቆጶራ ህዝቢ ከም ዝተገብረ ኢየሱስ ዕሹ ከምዝተወልደ ይነግር። ብዙሓት ከም ዝቐበልዎ ኢየሱስ ብ4 ቅ.ል.ክ. ኢዩ ተወሊዱ። ሉቃስ ነዚ ቆጶራ ህዝቢ ዝጠቅስ ማርያምን ዮሴፍን ካብ ናዝረት 80 ማይል ንደቡብ ካብ ንእሽቶይ ከተማ ናይ ገሊላ ኣብ ቤተሊሔም ናይ ይሁዳ ከተማ ንጉሥ ዳዊት ኣብታ ወራሲ መንግስቲ ንጉሥ ዳዊት ዝውለዳ ተነጊሩ ዝነበረ (ሚክያስ 5:1) ከም ዝተፈጸመ ክነግር ኢሉ እዩ።

ዮሴፍን ማርያም ማኅደሪ ስለ ዘይረኸቡ ካብ ቤተሊሔም ውጽእ ኢሎም ኣብ ብዓቲ ክሓድሩ ተገዲዶም ኣብኡ እንከለዉ ማርያም እትሓረሰሉ ጊዜ ስለ ዝበጽሐ በኩሪ ወዳ ወለደት ብአጭርቕቲ ጠብሊላ ኣብ መብልዕ ማል አደቂሳቶ። መብልዕ ማል አምሳል ናይ እቲ ኢየሱስ ናይ መስዋዕቲ ምግብ ንኹሉ ዓለም ዝምግብ ክኾኖ ዘለዎ ዘመልክት እዩ። ልደት ክርስቶስ መጀመርያ ብመላእኽቲ ንገሰት እዩ ተሓቢሩ። እዚ ኸአ ዳዊት ንሳ እዩ ነሩ፤ ንወራሲ ዳዊት ኣብ መብልዕ ማል ክቐበሉ ብቀዳምነት ተዓዲሞም። ንሳ ምዃን ከቢድ ስራሕ እዩ ካብ ሰብ ተፈሊኻ ኣብ በረኻ ንበይንኻ ኢኻ እትነብር ከምኡ ካብ ዝኾነ ሃይማኖታውን ማሕበራውን ሕይወት ተፈሊኻ ኢኻ እትነብር። ኢየሱስ ክውለድ እንከሎ ዝነበሩ ንገሰት እውን ከምኡ እዮም ነሮም በዚ ምኽንያት ሕጊ ዘየኸሩ አይሁድ እዮም ዝቐጹ ነሮም። ኢየሱስ ግን ነዞም ኣብ ቅድሚ ሰባት ብዝተሓተ ደረጃ ዝርአዩ ዝነበሩ መጀመርያ ፍቕሩ ኣብ ምጅማር ሕይወቱ ኸገልጸሎም መሪጹ። እቶም ንገሰት ነቲ አምላኽ ዝገለጸሎም ክርእዩ ኣብቲ ቦታ ከይዶም ምልክት ምስጋንኦም ከአ ህያባቶም አቕሪቦም። ድሕሪ መላእክቲ እዞም ንገሰት ቀዳሞት ኣብሰርቲ ዜና ሰናይ ልደት ኢየሱስ ኮይኖም።

እዚ ናይ ልደት ሓበረታ ቃል ንቐሉ ዝንገር ታሪኽ አይኮነን ኣብ መለኮታዊ ነጥቢ ዘተኮረ እዩ። ማለት ኣትኩርኡ ኣብቲ አምላኽ ንደቂ ሰብ ኣብ ምድሓን ዝገበሮ ንምግላጽ እዩ። ስለዚ እቲ ቀንዲ ኣትኩሮ ክውሃቦ ዘለዎ እቲ ዝንገር ታሪኽ ፍቕሪ አምላኽ ንደቂ ሰብ ንምግላጽ፤ ከምኡ ኢየሱስ ኣብ ምድሓን ደቂ ሰብ ዝተጻወቶ ታሪኽ ንምግላጽ እዩ በዚ እዩ ኸአ ኣብ ትንታኔ ታሪኽ ዘይኣቱ። እሞ ብዓል ልደት ብዛዕባ እንታይ እዩ ዝነግር? እንታይ እዩ መልእክቲ ልደት?።

፩ይ ልደት ናይ ብርሃን ብዓል እዩ።

ንባባት ኩሎም ብዛዕባ ብርሃን ይሕብሩ፤ እቲ ኣብ መብልዕ ማል ዝተወልደ ሕፃን ብርሃን ዓለም እዩ። ሉቃስ ወንጌላዊ ከም ዝሕብረና ኢየሱስ ምስ ተወልደ ነቶም ኣብ ከባቢ ዝነበሩ ንገሰት ብመልአኹ ገሩ ከበስሮም እንከሎ “ክብሪ እግዚአብሔር ኣብ ዙርያኦም በርሀ” ይብል። ኣብ ነብይ ኢሳያስ “እቲ ኣብ ጸልማት ዝነበር ህዝቢ ዓቢይ ብርሃን ረአየ ነቶም ኣብ ጸልማት ምድሪ ሞት ዚነበሩ ድማ ብርሃን ወፀሎም” (ኢሳ 9:2) ዝብል ነንብብ። ብሓቂ ዓቢ ብርሃን በሪቐ ምኽንያቱ ኣብቲ ብትሕትና ኣብ መብልዕ ማል ዝበርሀ ብርሃን ምንጪ ሓዲስ ፍጥረት ስለ ዝርከብ። ኣብ ቤተ ሊሔም ዝተወልደ ሕጻን ምንጪ ብርሃን ኮይኑ ንኹሉ ናይ ኃጢአት ድን ጸልማት ይቕንጥጥ።

፪ይ ልደት ፍጻሜ ፍቕር እዩ፣ ናይ ፍቕር ብዓል እዩ።

ዮሐንስ ወንጌላዊ “ብኣኡ ዝኣምን ዘበለ ኹሉ ናይ ዘለዓለም ሕይወት ምእንቲ ኺረክብ እምበር ከይጠፍእሲ ኣምላኽ ንወዱ በጃ ኽሳብ ዝህብ ክሳብ ክንድዚ ንዓለም ኣፍቀራ” (ዮሐ 3:16) ይብል። ልደት ኣምላኽ ገዛእ ርእሱ ህያብ ገሩ ኣብ ማከልና ዝሓደሮ፣ ምእንቲ ድሕነት ደቂ ሰብ ኢሉ ብኢየሱስ ክርስቶስ ብኣካል ዝተገልጸ እሞ ኣምላኽ ካሳብ ከንደይ ብዘይ ሓደ ውልውል ብምሉእ ዘፍቀረና ዝሓልየልና ምጳኑ ዝገልጽ እዩ። ሰብኣ ሰገል ምልክት ልደት ክርስቶስ ምስ ርእዩ ኣብ ቤተ ልሔም ህያባቶም ሒዞም በጺሑሞ። ንሕና እውን ነቲ ኣምላኽ ዘርእየና ዓቢ ፍቕር ክከመስግን ኢልና ምሉእ ሕይወትና ከም ህያብ ነቕርቦ። ብዓለ ልደት ናይ ህያብ ብዓል እውን ክብሃል ይክኣል እዩ። በዚ ምኽንያት ኣብ ዝተፈላለዩ ሃገራት ኣብ መንጎ ስድራታትንን ፈተውትን ህያባት ይለዋወጡ። ዝዓበየ ህያብና ግን ክርስቶስ እዩ ንሕና እውን ህያብ ምስጋናና ነቕርብሉ።

፫ይ ልደት ናይ ሓጎስ ብዓል እዩ።

መልእኽ ነቶም ጓሶት “እንሆ ንኹሉ ህዝቢ ዝኸውን ዓቢ ሓጎስ ኣበሥረኩም ኣሎኹ እም ኣይትፍርሁ፣ ምኽንያቱ ሎሚ መድኃኒ ክርስቶስ ጎይታ ኣብ ዓዲ ዳዊት ተወሊዱልኩም ኣሎ” (ሉቃ 2:10-11) ኢልዎም። ልደት ክብሰር እንከሎ ኩሉ ዝተገልጸ ነገራት ኩነታት እንተ ረኣና ሓጎስ ዝመልኦ እዩ ነሩ። መልእኽቲ ናይ ሓጎስ ብስራት ይእውጁ ጓሶት ነቲ ዝተባህሎም ምስ ሰምዑ ንቤተልሔም ተቐላጢፎም ንኢየሱስ ሕፃን ክረኽቡ ብሓጎስ ኣብቲ ዘለዎ ከይደም። ሰብኣ ሰገል ካብ ርሑቕ ምስራቕ ነቲ ዝተገልጸሎም ሓጎስ ክርእዩ መጺኦም። ኤላስቤጥ ማርያም ምስ በጽሓት ሕጻን ዮሐንስ ብሓጎስ ኣብ ከርሳ ተሰራሰረ፣ ስምኦንን ሓናን ንህጻን ምስ ረኣዩ ተሃጉሶም ንኣምላኽ ኣመስገኑ። ሄሮዱስ ጥራሕ እዩ ብልደት ኢየሱስ ዘይተሃጎሰ። ሉቃስ ብሓጺሩ ኩሉ ብዛዕባ ሕፃንነት ኢየሱስ ከዘንቱ እንከሎ ኣብ ኩሉ ሓጎስ ከም ዘምጽኦ ይገልጽ።

፬ይ ልደት ብዓል ሰላም እዩ።

መልእኽ ንጓሶት እናኣበሰሮም እንከሎ “ብሃንደበት ከኣ ብዙኃት ሠራዊት ሰማይ ምስቲ መልእኽ ኮይኖም ከምዚ ዝስዕብ እናበሉ ንኣምላኽ የመስግኑ ነበሩ፣ “ክብሪ ንኣምላኽ ኣብ ኣርያም ሰላም ከኣ ኣብ ምድሪ ኣብ መንጎ እቶም እግዚአብሔር ዝሕጎሎም ሰብ” (ሉቃ 2:13-14) እናበሉ ክርስቶስ ምንጪ ሰላም ደቂ ሰብ ከም ዝኾነ ገሊጾም። ክርስቶስ ዘምጽኦ ሰላም ሰላም ኣምላኽ እዩ፣ እዚ ኸኣ ሕይወት ብምሉእ ጽቡቕን ሃብቱን ምልክቱን ምስ ድላይ ኣምላኽ ምስትምቓር ማለት እዩ። መዝሙር መልእኽቲ ዘመሓላልፎ መልእኽቲ ሓቀኛ ሰላም ኣብ ዓለምና ነቶም ጽቡቕ ድላይ ዘልኦም እሞ ምስ ድላይ ኣምላኽ ኣወሃሂዶም ዝጉዓዙን ክብሪ ዝህቡን ጥራሕ ከምዝኾነ ይገልጽ።

፭ይ ልደት ብዓል ተስፋ እዩ።

ልደት ናይ ሓደ መዓልቲ ብዕል ኣይ ኮነን ብምልኡ ዘመን ልደት ዝሓዘ እዩ፣ ካብ 29 ታሕሣሥ ጀሚሩ ንሓደ ሰምን ዘሎ ዘጠቓለለ እዩ። እዚ ንመዓልታት እነብዕሎ ነቲ ብክርስቶስ ዝመጸና ሓጎስ ካሳብ ዳግማይ ምጽኣቱ ብዕለታዊ ሕይወትናን ርክባትናን እናገለጸና ኣብ ኩሉ ክነብጽሖ ንማለት እዩ። እዚ እዩ ቅ. ጳውሎስ ንቲቶ ኣብ ዝጸሓፎ ዝገልጸ፣ “እቲ ምድኃን ዜምጽእ ጸጋ ኣምላኽ ንኹሉ ሰብ ተገሊጹ እዩ. . . . ከምዚ ኢልና ነቲ ብርኽ ተስፋን ናይ እቲ ዕዙዝ ኣምላኽናን መድኃኒናን ኢየሱስ ክርስቶስ ምግልጽን ክብርን ንጽብ ኣሎና፣ ንሱ ካብ ኃጢአት ዘበለ

ሓራ ምእንቲ ኸውጽአና ንሠናይ ግብረ ዚቐንኡን ንእኡ ዚኸንዎን ሕዝቢ ምእንቲ ኼንጽሕ ገዛእ ርእሱ በጃና አሳለፈ” (ቲቶ 2: 11-14)።

ልዕሊ ኸሉ ልደት ብሓቂ ክንርእዮ ከሎና “አማኑኤል” እግዚአብሔር ምሳና እዩ። አምላኽ አባና መጺኡ፣ ምሳና ኸይኑ፣ አብ ዘሎናዮ ደልዩ መጺኡና፣ ንገዛእ ርእሱ ገሊጹልና፣ ምሕረት፣ ሕድገት፣ ቅሳነት፣ ሞራላዊ ጽንዓት፣ ምመርሒ ኮታስ ኩሉ አምጺኡልና። ነፍስወከፍና አብ ውሽጥና እንተ ኣቶና ዝስምዓና ጽምአትን ሓንቲ ከም ዘይብልና ዝገልጽ፣ ናይ ዓላማን ትርጉምን ጽምአት፣ ድሕነት ዘጨብጠና ኮና ክስምዓና ሃረርታ አሎና፣ ዝተመሓርና፣ ፍቕሪ አምላኽ ዝሓዘና ኮይኑ ክስምዓና ንደሊ፣ አብ ቅድሚ አምላኽ ደው ናይ ምባል ሃንቀውታ አሎና። ልደት ዘረጋግጾ አምላኽ ብሓቂ ምሳና ከምዘሎ እዩ። አብ ኩሉ አብ ጊዜ ዝፈራሕናሉን በይንና ኮይና አብ ዝተሰመዓና አብ ጊዜ ሓዘን ኩሉ ጊዜ ምሳና አሎ።

ልደት መድኃኒና ክንዝክር እንከሎና እምብአር አብ ሕልናና ኣቲና ሎሚ እውን አምላኽ ምሳና ከምዘሎ ብፍላይ አብ ቅዱስ ቍርባን አብ ማእከልና አሎ። እዚ ኸአ አብ ሓጎስና ምሳና ክሳተፍ ንማለት እዩ። እምብአር አብቲ ቀንዲ ትርጉምን ምስጢር ብዓል ልደት ኣቲና ንአምላኽናን መድኃኒናን ኢየሱስ ክርስቶስ አብ መንጎና ገርና ነመስግኖ እሞ ብዓልና ብግቡእ ነብዕል።

አብ መወዳእታ ብዓል ልደት ክነብዕል ከሎና ሓደ ቀንድን ብርቱዕን ሕቶ ንሕተት እዚ ኸአ ሎሚ ክርስቶስ እንተ ዝመጽእ ከመይ ኢሉ ምመጽአና? ብሓቂ ክንርእዮ ከሎና መጺኡ አሎ አብ ማዕጾ አብ ኣፍደገ ኮይኑ ይኩሕኩሕ አሎ። እሞ ነዚ አብ ልባትና ብዳግም ክውለድ ዝመጽእ ዘሎ ኢየሱስ ኣፍደገ ልባትና ንኸፍተሉ ዘሎና ንዓጽወሉ? ወይስ ከምቲ አብ መጀመርያ ዝሰማዕናዮ ንእሽቶይ ወዲ ኣድኃኖም “አይትኺድ ክፍለይ ክህበካ እኸልእ እየ” ንብሎ አሎና።

ልደት ናይ ዝሓለፈ ፍጻሜ ተዘክሮ ጥራሕ ኣይኮነን ብዝያዳ ናይ ሎሚን ኩሉ መዓልትን ፍጻሜ እዩ። ሎሚ ነዚ ፍሉይ ብዓልና ክንዝክር እንከሎና እምብአር ብሓጎስ “መድኃኒና ክርስትስ ሎሚ ተወልደ” እናበልና ንዘምር። ናይ ሎብዘበን ብዓል ልደትና ፍሉይ ዝገብር እዚ ዓመት ቤተ ክርስትያን “ዓመት ምሕረት” ኢላ ኣዚዛትና ኣላ። መጀመርያ ብግልና አብ መአዲ ምሕረት ክንቱቱ አብ አምላኽ ክንምለስ፣ ነዚ ክንገብር ብኃጢአትና ተአሚና አብ ቤት ኣቦና ክንምለስ። ጉዕዞ ንስሓ ናተይ ኢልና ክንሕዞ ንሕተት አሎና። ነቲ ዝበደልናዮ አምላኽ ምሓረኒ በዲለ ኣቢስ ኢልና አብ ቅድሚኡ ተምበርኪኽና ክፍኣትና ክንእመን።

አብዚ ክንበጽሕ ጸሎት ጾም ምጽዋት ክነዘውትር የድሊ። ንሰውነትና ክንማርኹ እሞ አብ ትሕቲ ጽላል አምላኽ ክም ዝምለስ ክንገብር። ቅዱስ መጽሓፍ ክነንብብን ክነስተንትንን ብፍላይ ካብ ወንጌል ሉቃስ በብዕለቱ ክነንብብ ይግባእ። ከምኡ ካልእ መንፈሳዊ መጻሕፍቲ ንመንፈሳውነትና ዘዕቢ ክነንብብ ሓጋዚ እዩ።

ብሓባር ከም ደቂ ክርስቶስ መጠን ሓደ ልብን መንፈስን ክህልወና አብ አምላኽ እንምለሰሉ መገዲ ክንሕዝ አሎና። ባዕሉ ይፈልጥ ባዕላ ትፈልጥ ከይበልና ንዝበደለና እናመሓርና ንዝበደልናዮ እቕረበለለይ በልለይ እናበልና ደቂ ሓደ ክርስቶስ ክንከውን ንሕተት አሎና። አምላኽ መልእኽቱ ነጊሩ አሎ ስለዚ ክንሰምዕ ክንቅይር ክንምሕር ግደና እዩ። ልደት ክርስቶስ ነዚ ኢዮቤልና ብዝያዳ ዕሞቅ ምስጢር ምሕረት ይገልጻልና። ክርስቶስ ሰላም ከም ጽኣልና ካብ ኃጢአትን ሞትን ነጻ ከውጽአና እዩ መጺኡ ስለዚ ንቀበሎ አብ ልብና ክውለድ ንጹሕ ቦታ ንቕርበሎ።

ልደት ሰላምን ፍቕርን ይግበረልና በዚ ኣጋጣሚ ንኹልኹም ርሑስ ብዓለ ልደት እብል።

አባ ንጉሠ ፍሥሓ